

SPORT U SVJETLU VJERE: UTJECAJ NA PODRUČJU ODGOJA?

Paolo Crepaz

Salezijanski sveučilišni institut
Venecija, Italija
paolo.crepaz@tiscali.it

UDK: 796:27-455
Izlaganje na znanstvenom skupu
Rad zaprimljen 9/2017.

Sažetak

Nadahnjujući se na gledištu pape Franje prema kojem je sport metafora života, postavlja se pitanje: koji su odnosi između vjere i sporta? Postoje li područja i ograničenja tog sinergiji? Sport može biti ključan za odgoj, jer omogućuje onome tko ga prakticira, osobito mladima, ali ne samo mladima, da se otvore događaju života, da kušaju prijeći granice, susrećući se s protivnikom na istoj razini, dajući više od sebe, otvarajući se, na neki način, onostranome. Sport ima moć poučavanja u pozitivnim vrijednostima; on obogaćuje življenje. Sva-ki od nas koji igramo, poučavamo, organiziramo i podupiremo sport, može se preobraziti preko sporta kao i da preobrazuje druge putem sporta. No postoje li preduvjeti da se to ostvari? Jesu li nužna načela na kojima se valja nadahnjivati? Može li vjera osvijetlati sport? I koji su odrazi na području odgoja? O tim pitanjima prigode za razmišljanje i svjedočenje ne manjkaju: sport je 'askesis', asketsko iskustvo, odnosno, djelovanje preobrazbe tijela i duha; sport je 'paideia', odnosno, opći odgoj; sport je put odgoja koji se ne temelji na uvođenju, nego na e-ducere, izvlačenju onoga što u osobi postoji; sport je natjecanje u kojem cum-patere znači zajedničko traganje za ciljem.

Ključne riječi: igra, sport, tijelo, vrijednosti, odgoj

SPORT KAO FENOMEN

Sportska aktivnost, prisutna još u počecima povijesti čovječanstva, u našem je vremenu više nego ikada prije poprimila značenje ustaljene i sveprisutne masovne pojave kadre na planetarnoj razini zaokupiti nebrojeno mnoštvo prevaljujući geografske, rasne, društvene, kulturne, vjerske, političke i ekonomske barijere.

Naše je doba obilježeno sveprožimljućom prisutnošću sporta: sport je šum na planetarnoj razini ili pak, prema nekim drugima,

glazba, koja uvjetuje opažanje stvarnosti i nas samih. Sport valja smatrati, zapravo, novim antropološkim orijentiranjem, zapanjujućom planetarnom moći, to je nadahnjujući metodološki model za sva područja stvarnosti.

Navedimo samo jedan primjer: sportska aktivnost na sveučilištima, i unutar i izvan njih, smatra se važnom za usvajanje tzv. *soft life skills* („meke životne vještine“) ili „kompetencije za život“, za skup ljudskih sposobnosti stečenih putem poučavanja ili izravna iskustva kojima se valja služiti u svrhu suočavanja s problemima, situacijama i nedoumicama koje redovito u svakidašnjici susrećemo. Samo bi to bilo dovoljno da se sportu prizna odgojna uloga.

SPORT KAO RELIGIJA NAŠEG DOBA

Sport u svome olimpijskom duhu pronalazi svoju matricu i najznačajniji oslonac. Koju vrijednost ima čl. 2. Olimpijske povelje? „Olimpizam je životna filozofija koja u harmoničnom jedinstvu veliča odlike tijela, volje i duha. Povezujući sport s kulturom i odgojem, olimpizam je usmjeren k stvaranju stila života temeljenog na radosti napora, odgojnoj vrednosti dobrog primjera i poštovanju temeljnih univerzalnih etičkih načela.“ Sport, prema zamislima Pierrea De Coubertina, ne poprima tek ulogu u odgoju mladih sa stajališta motoričkih aktivnosti, već i političke konotacije utopijskoga projekta odgoja u svrhu mira među narodima, nacijama, čitave međunarodne zajednice.

I, recimo to bez okolišanja, poprima i religijsku konotaciju, kad De Coubertin tvrdi: „Prva značajka i antičkog i modernoga olimpijskog sporta njegova je religioznost.“¹ Ta je zamisao potvrđena i 1972., tijekom Olimpijskih igara u Münchenu, kad je Avery Brundage, ondašnji predsjednik Međunarodnoga olimpijskog odbora, primijetio: „Možda će sport, religija 20. stoljeća, sa svojom porukom o ođanosti i viteštvu, polučiti uspjeh [tako što će izgraditi mir i sklad među narodima, *nap. autora*] ondje gdje su druge institucije zakazale.“

Sport se danas čini poput trgovačke parodije univerzalne religije: njegovi ključni događaji poprimaju značaj liturgijskog slavlja pred planetarnim gledateljstvom. Uvijek je tomu bilo tako, od njegovih početaka s Olimpijskim igrama u Ateni do danas: sjetimo se samo ceremonije paljenja olimpijskog plamena ili spota Lige prva-

¹ P. De Coubertin, *L'Idée olympique*, Stuttgart, 1967. Navedeno prema: Jean-Marie Brohm - Michel Caillat, *Le Dessous de l'olympisme*, Paris, 1984., 146.

ka. Manuel Vasquez Montalban, španjolski pisac i veliki navijač Barcelone, ustvrdio je: „U vremenu u kojem dominira kriza ideologija, redefiniranje političke borbenosti, gdje čak i religioznom stavu nedostaje perspektive, nogomet je jedina velika, provediva religija. Taj sport posjeduje stanoviti financijski, medijski, reklamni vid, no ne bih podcijenio ni njegovu liturgijsku stranu.”²

Tema „sport u svjetlu vjere” riskira da bude poistovječena s pojmom „sporta kao novog izraza laičke vjere”.

IGRA KAO SRŽ SPORTA

Ali zašto ljudi toliko vole sport? Sport je evolucija igre, a igra je prirodno, nagonско iskustvo, izrazito zaokupljajuće i fascinantno.

Huizinga je u svom djelu *Homo ludens* zapisao da je igra starija od kulture, to je funkcija koja sadržava smisao: u igri se očituje nematerijalni element u samoj svojoj biti. Igra je prirodna potreba, pridonosi razvoju motoričkih sposobnosti, tvori ozračje izvornosti i širine, poboljšava tjelesni izgled, uvećava osjećaj sigurnosti i samopoštovanja, pospješuje socijalizaciju i prilagodbu, pridonosi rađanju i razvoju služenja propisima kroz izravna iskustva, regulira ophođenje s drugima, omogućuje osobnu komunikaciju, ponovno uspostavlja afektivnu ravnotežu, pospješuje iskustvo obnašanja različitih uloga, olakšava posao učitelju koji otkriva djetetove stilove i modele ponašanja. „Moguće je više doznati o nekoj osobi u jednom satu igre, nego u godinu dana razgovora”, napisao je Platon.

„Bilo da igram s drugom osobom ili sam, ostvaruje se interakcija. Ja sam protagonist igre, ali rezultat me iznenađuje. U igri zadobivam svoje novo jastvo”, istaknuo je biskup Klaus Hemmerle, utemeljitelj, zajedno s Chiarom Lubich, Škole Aba, studijskoga centra Pokreta fokolarara. „Igra je najuzvišeniji oblik istraživanja” (Albert Einstein). „Čovjek je u punini čovjek samo kada igra” (Friedrich Schiller). „Igra ne vodi nikamo: onaj tko igra već je stigao” (Ruben Alves). „Čovjek ne prestaje igrati jer stari, već stari jer prestaje igrati” (George Bernard Shaw). „Život je mnogo više od igre, a igra predstavlja strastven i zabavan način da se nauči kako ozbiljno shvaćati život i živjeti ga”, napisali su u svojoj knjizi o filozofiji ragbija, naslovljenoj *Andare avanti, guardando indietro (Ici naprijed, osvrćući se unatrag)* Mauro i Mirko Bergamasco.

² Manuel Vasquez Montalban, *Calcio, una religione alla ricerca del suo Dio*, Frassinelli, Segrate (MI), 1998.

Lopta se može shvatiti kao *emblem* igre. Dorothee Sölle, njemačka sociologinja i teologinja, ovako je, na rječit način, izrazila smisao potrage za srećom: „Kako objasniti djetetu što je sreća? Ne bih mu objašnjavala, već bih mu dala loptu da se njome igra.”

BIOLOŠKA VRIJEDNOST IGRE

Ludička aktivnost mora pružiti prednosti s biološkoga gledišta, inače bi ju prirodna selekcija odstranila. Postoje različite teorije kojima se tumači biološka korist igre: „ispušni ventil” za višak energije (besmislica); očvrstnuti kako bismo se pripremili za odraslu dob (u proturječju je s činjenicom da igra opada s približavanjem odrasloj dobi, a poticaji su nedostatni za postizanje tog cilja); treniranje za poteškoće (igra nije umanjena preslika ponašanja odraslih).

Znamo da je vrijeme posvećeno igri upravo proporcionalno dimenzijama mozga i obratno proporcionalno specijaliziranosti mozga. Ne postoji u prirodi životinja koja bi toliko vremena posvetila igri kao čovjek, najnedozrelija životinja pri rođenju s neurološkoga gledišta: ova naizgled ograničavajuća značajka poznata je pod pojmom neotenija. Među svim stvorenjima u svemiru, čovjek je biće ograničenih sposobnosti, „krnje biće”: budući da ima „nedovršen” mozak, potreban mu je dodatak u vidu igre, a igra je najmoćnije sredstvo koje omogućuje dozrijevanje i prilagodbu nedozreloga neotenijskog mozga birajući veze, sinapse, koje jamče motoričke sheme i učinkovite uzorke ponašanja za prilagodbu okolini.

Zahvaljujući igri, ono što je kratkoročno najveći nedostatak za pojedinca – neotenija, koja ga čini krhkim i ovisnim, postaje prednošću dugoročno gledano.

I s biološkoga gledišta također možemo ustvrditi da motorička i sportska aktivnost predstavljaju formativno iskustvo, put koji se temelji ne na uvođenju, već na educiranju (lat. *e-ducere* izvoditi, izvlačiti), na poticanju razvoja onoga što prebiva u osobi.

IGRA, SPORT I TJELESNOST

Biološko gledište otvara pogled na tjelesnost i na njezinu vrijednost, koje ćemo se kratko dotaknuti, premda je upravo rastuća i često iskrivljena vrijednost koja se pridaje tijelu pridonijela popularizaciji i rasprostranjenosti pozornosti koja se pridaje fizičkoj aktivnosti. „Čovjek”, napisao je kardinal Danneels iz Bruxellesa, „nije

fragment 'tjelesnosti', u kojem je privremeno nastanjena duhovna iskra. On je ponajprije duh, jedinstvena i slobodna osoba te upravo preko duha njegovo tijelo kreće na putovanje poviješću i materijom. Duša ne nastanjuje tijelo kao pretpostojeću nastambu, već 'tka' svoju 'tjelesnost' polazeći od materije. Tako ljudsko tijelo postaje eksteriorizacijom duše, a nipošto nije poput odijela koje bi se izvana nosilo."

Ritualizirano i organizirano očitovanje duhovnog izričaja u tjelesnosti jest sport, definiran kao „lokomotorična igra intrinzično motivacijski usmjerena“, odnosno iskustvo koje pospješuje razvoj tjelesnih i psiholoških sposobnosti te odnosa ključnih za formaciju osobnosti. U toj je perspektivi sport *askesis*, asketsko iskustvo, odnosno vježba preobrazbe tijela i duše. Također je i *paideia*, tj. cjelokupni odgoj. Pobjede, medalje i novac dolaze kasnije.

Ta bi ga njegova narav trebala apriorno čuvati od instrumentalizacije. Sport teži biti, ili se prikazivati takvim, stvarnost za sebe, bez poveznica s vjerom, ekonomskim i političkim interesima. Zapravo, barem na razini izvedbe, podliježe tim utjecajima. Oni ekonomski i medijski poznati su: sport je danas najviše cvatući biznis i proizvod koji se najbolje prodaje. Povijest vrvi instrumentalizacijom sporta u ideološke i političke ciljeve: od „kruha i igara“ za razonodu svjetine, preko nacizma i fašizma, Svjetskoga nogometnog prvenstva za argentinske diktature, ljudskih prava u Kini za vrijeme Olimpijskih igara, raspada bivše Jugoslavije pa do proteklih mjeseci aktualnog Katara.

SPORT U SVJETLU KRŠĆANSKOGA NAUKA

Kršćanski se mislioci nisu toliko usredotočili na odnos između vjere i sporta, koliko poglavito na etička pitanja koja izvire iz odnosa između kršćanske blagosti i agonističke dimenzije sportske aktivnosti. Prva poslanica sv. Pavla Korinćanima pruža poticaje za razmišljanje, ali ne može iscrpiti naš način pristupa sportu.

Anglikanski pastor Lincoln Harvey pruža inovativan i poticajan pogled na sport kao „slavlje naše kontingencije“, odnosno krhkog i istodobno vječnog značenja naše stvorenosti.

Pogled pape Franje na sport kao „metaforu života“ nesumnjivo nudi zanimljivo polazište za daljnje promišljanje. Prijenos resora za sport s Papinskoga vijeća za laike na Papinsko vijeće za kulturu poruka je koja dovoljno progovara sama za sebe te predstavlja promjenu smjera koja otvara zanimljive i još neistražene vidike. Skup

na temu sporta i vjere „Sport u službi čovječanstva” koji se u listopadu 2016. održao u Vatikanu, a kojem smo nazočili u ime Sportmeeta, sportskog ogranka Pokreta fokolara, označio je prekretnicu na tom području. Događaj je uslijedio nedugo nakon prvog sudjelovanja Vatikana, u vidu delegacije, a ne natjecateljstva, na Olimpijskim igrama u Rio de Janeiru. Bila je to, kako je to zaželio kardinal Ravasi, ondašnji predsjednik Papinskoga vijeća za kulturu, prilika za susret vjernika s onima koji to nisu, kao i za zajedničko suočavanje s golemim izazovima suvremenoga društva, interesa koje dijele sve sportske i vjerske zajednice na svjetskoj razini.

Poslanje je bilo jasno izrečeno: „promicati Pokret koji bi poticao na promišljanje i djelovanje sukladno *Deklaraciji o načelima sporta u službi čovječanstva*, skupu smjernica koje odražavaju uzajamnu međuovisnost sporta i vjere.” *Sučut*: podijeli snagu i prednosti sporta kako bi osnažio one koji su siromašni i obespravljeni. *Poštovanje*: poštuju svoje protivnike, nastoj dublje shvatiti njih i njihovu kulturu. *Osudi nasilje* u sportu, i unutar igrališta, i izvan njega. *Ljubav*: voli sport, sport je za sve; pomoz svima sudjelovati u sportu, omogućujući svima da se natječu pod jednakim uvjetima. *Prosvjetljenje*: sport ima moć preobraziti život i izgraditi značaj. *Ravnoteža*: u svakom stadiju života, igra iz rasonode, za zdravlje, prijateljstvo. *Radost*: sport je ponajprije radost. Sport krije puno više od pobjeđivanja, no kad se natječesh, uvijek daj najbolje od sebe što možeš.

Razvidno je da je došao čas, osobito za ljude kršćanskoga nadahnuća, da osvijetle i promiču ljepotu sporta, njegovu „estetiku” prije nego etiku, područje na koje je kršćanska misao predugo bila osuđena, ili je pak osudila samu sebe.

Nepobitno je da je sport pojava s kojom se nije moguće ne suočiti. Pitanja koja se kršćanima nameću jesu: Koju vrijednost dati svijetu sporta? Kako se ophoditi prema sportašima, i mladim amaterima, i profesionalcima? Postoji li odnos između vjere i sporta? Koji su izrazi vjere u sportu? Postoje li sportaši kršćani? Kako objasniti izraze vjere, praznovjerja i egzorcizama u sportu? Postoji li vjera ugrađena u sport i koje su njezine temeljne pretpostavke?

ODGOJNA ULOGA SPORTA

I, na koncu, središnje je pitanje s obzirom na temu koja mi je povjerena: Ima li sport odgojni vid? Uvijek i u svakom slučaju ili samo pod određenim uvjetima? Kako se sport, s odgojnoga gledišta, živi u kršćanskom kontekstu? Kao predmet moralne kritike zbog

njegovih ekscesa; kao *mens sana in corpore sano* (zdrav duh u zdravu tijelu – usp. iskustvo mišićavih kršćana), kao područje apostolata, kao ambijent za pražnjenje nagona i ekscesa, kao odgojno mjesto pod uvjetom da mu se oduzme agonistička dimenzija, uz odluku da se stvori okruženje *ad hoc* za kršćanski sport (postoji li tako nešto?), kao alternativa onom službenom...

Ono što je samorazumljivo kršćanima, jest što je sport sve više okruženje za upoznavanje i razumijevanje kulture te područje dijaloga, potaknutog iskrenim zanimanjem i naviještanjem punim poštovanja, kako bi to rekao Ivan Pavao II., za kulturu našeg doba: to je izazov.

Sve dosada izneseno otkriva odgojnu dimenziju motoričke i sportske aktivnosti i njezina doprinosa cjelokupnu razvoju pojedinca, s biološkoga, tjelesnoga, psihološkoga gledišta, kao i na području međuljudskih odnosa. No je li sport kadar udovoljiti svim tim zahtjevima i je li dorastao svojim potencijalima? Zavređuje li tu pozornost? I, posebice, krije li sport, uistinu, sav taj potencijal s odgojnoga gledišta?

Na ono što je zapisano u *Bijeloj knjizi o sportu* Europske komisije iz 2007.: „Osim što doprinosi poboljšanju zdravlja, sport ima i odgojnu dimenziju te vrši društvenu, kulturnu i rekreacijsku ulogu”, nadovezao se Ivan Pavao II.: „Potencijal sporta kao fenomena leži u činjenici da je on značajno sredstvo za cjelokupan razvoj osobe, kao i koristan čimbenik izgradnje društva po mjeri čovjeka.”³ U listopadu prošle godine to je potvrdio i kardinal Ravasi: „Sport je ključan čimbenik odgoja, koji omogućuje mladima da se otvore kušnjama života, šire vidike, suočavajući se s protivnicima na ravnopravnom borilištu u težnji za najvećim mogućim dobrom, koje je na stanovit način usmjereno prema Onostranom.”

Sport prosvjetljen vjerom sport je koji posjeduje precizan antropološki oslonac i vrednuje jedinstvenost i dostojanstvo svake osobe, koji upućuje na uzajamnu ljubav kao sudjelovanje u životu Presvetoga Trojstva, koji svako ljudsko biće promatra u sklopu milosrdnoga projekta ljubavi njegova Stvoritelja. Upravo takova vizija uvjetuje i prospješuje odgojni potencijal sporta.

Iskustvo nam govori da sport nije uvijek po sebi odgojno usmjeren te da nakana i odgojna učinkovitost igre i sporta pripada odgovornosti onoga koji ju promiče. Tjelesna aktivnost, prije nego sport, čini dio obrazovnog programa u školi, primarnomu mjestu odgoja:

³ Jubilej sportaša – Audijencija Ivana Pavla II. u povodu međunarodnoga skupa „U vremenu jubileja: lice i duša sporta” – Rim, 28. listopada 2000.

tjelesna kultura kao školski predmet igra marginalnu ulogu povezanu sa *zdravim duhom u zdravu tijelu*, Juvenalovom maksimom koja je izvučena iz konteksta, a pedagoški pristup preferira intelektualni i verbalni vid prenošenja znanja i spoznaja nad onim tjelesnim i motoričkim.

Tjelesna i sportska aktivnost pretežito se uvrštavaju među „rekreativne” odgojne modele koji djeluju kao neki ispušni ventil, ili pak „ludiformne” modele, s didaktičkom vrijednošću kojoj je jedini cilj vabiti učenike obrazovnim programom temeljenim na privlačnoj snazi igre i tjelesne aktivnosti koja se u školskom okruženju ne smatra odgojnom jer naglašava kompetitivnu dimenziju. Maksima Pierrea De Coubertina, utemeljitelja modernih Olimpijskih igara: „Nije bitno pobijediti, već sudjelovati”, mahom je pogrešno shvaćena. Okušati se u igri i sportu bez izazova da se da najbolje od sebe nema smisla. Uglavnom se naglašava da je bit sportske aktivnosti „sudjelovanje”, raspoloživost za uključivanje u igru, a ne ponajprije dosegnuti posvemašnji uspjeh. Kad se dijete ili odrastao čovjek približi igralištu, njegovo pitanje nije: „Smijem li pobijediti?”, već: „Smijem li igrati?” *Cum-petere*, latinska riječ koja etimološki znači „zajedno težiti k nekom cilju” ono je što traži onaj tko želi igrati. Vrijednost natjecanja crpi se iz samoga procesa, odnosno iz raspoloživosti za igru, apriorno prihvaćajući i mogućnost pobjede i poraza. Takova raspoloživost ima odgojnu ulogu. Ozračje u sportskim klubovima, nažalost, nije uvijek na visini zadatka. „Moli se onoga tko želi imati dijete prvaka da ga uključi u neki drugi klub” natpis je koji se tek nekolicina sportskih klubova usudi izvesti.

No u čemu bi nas sport trebao odgajati? „Sport je životna škola” nesumnjivo je pobjedni slogan proglašen s određenom dozom lice-mjerja. Nije uvijek jasno što bi to trebao naučiti onaj tko se upiše u ovu vrstu škole. Primjerice: bi li sport trebao poučiti kako se uhvatiti ukoštac s vlastitim slabostima, neprestano nadilazeći svoje ograničenosti, ili pak kako se pomiriti sa svojim krhkostima, prihvaćajući vlastitu nesavršenost? Ukratko: treba li sport poučavati kako se hrabro hvatati ukoštac s ograničenostima ili ih ponizno prihvaćati?

Najzahtjevniji je izazov sporta uspjeti shvatiti smisao i ljudsku vrijednost ograničenja. U tom svjetlu sport, uistinu, *može* biti životnom školom, u kojoj se uči nositi s vlastitim ograničenostima, ali ne svim i ne po svaku cijenu. Ima ograničenosti koje nas sputavaju i onemogućuju nam da damo najbolje od sebe i da otkrijemo svoje prave sposobnosti; no ima i ograničenosti koje nas oslobađaju, opisujući srž našega bića. Prva je vrsta ograničenosti ona kojom nas sportska praksa potiče da se s njima nosimo i hrabro ih prevlada-

vamo, dok su druge bitne karakterne crte osobe koje valja prepoznati i ponizno prihvatiti. Nije riječ o tome da bismo birali između poniznosti i odvažnosti, jer su lice i naličje iste kovanice: one kojom postizemo svoje sportske rezultate i kojom nam se sport „odužuje” u svakidašnjici.

Sport može biti vrijednim odgojnim sredstvom u svrhu cjelokupna rasta osobe i u službi općega dobra; kako bi to, uistinu, postigao, potrebna je volja i osviještenost, predanje i odlučnost. Iznad svega treba vjerodostojne ljude na visini zadatka, trenere i upravitelje koji bi bili ozbiljni iiskusni stručnjaci s tehničkog gledišta, ali i senzibilni i kompetentni s odgojnoga gledišta.

No što bi, konkretno, mogla ili morala poučavati sportska praksa?

Trebala bi poučavati kako cijeniti smisao napora. Naraštajima kojima je, na njihovu sreću, puno toga pruženo bez napora, od neprocjenjive je važnosti preko sporta upoznati okus rezultata postignutih u znoju lica svoga, samoprijegorom, strpljenjem i iščekivanjem. To je lekcija koju mogu primijeniti i na području prijateljskih i afektivnih međuljudskih odnosa, sazrijevanja vlastitoga profesionalnog zvanja, postizavanja onog što nam je najviše na srcu. Nives Meroi, alpinistica koja se sa suprugom uspela na svih četrnaest planinskih vrhova koji dosežu više od osam tisuća metara nadmorske visine, ovako sažima životnu lekciju sporta: „Najvažniji vid sporta nije natjecanje, već poticanje na izvrsnost.”

Trebali bismo i naučiti kako pobjeđivati bez bahatosti. Problem sporta nije agonizam, jer on predstavlja samu srž sporta. Istinski je problem zloraba pobjede kao jedinog određujućeg čimbenika kojemu sve drugo mora biti pretpostavljeno. Agonizam je, u sportu, poput soli u jelu: njegova odsutnost čini kompetitivnu igru bljutavom, a pretjerana ju količina uništava. Valja nam poučavati djecu kako iskoristiti svoje talente, kako se čestito trsiti za postizavanje cilja, sa sviješću da je poniznost dragocjena krepost jer nas potiče da odmjerimo nagon za ambicijom, koja nas, ako se njome mudro ne upravlja, može odvesti na stranputicu.

Valja i naučiti kako gubiti bez osjećaja poniženja. Sport nas može poučiti dragocjenoj istini: nismo svedeni na svoje pogreške. Čak i kad zakažemo, nismo promašeni slučajevi, kao što nismo gubitnici kad gubimo. Ljepota sporta upravo je u tome što je nakon svakog poraza moguće pokušati ponovno, obnavljajući izazov s još većom kompetencijom i odlučnošću. U životu, uostalom, ne možemo izbjeći pogreške, no mi se ne svodimo na vlastite pogreške; mi smo živuća mogućnost promjene i novih početaka.

Možemo, dalje, upoznati smisao pravde i vrijednost poštenja. Neki ustrajno ponavljaju da je pobjeda u sportu ne samo najvažnija već i jedino što vrijedi. Kad bi tomu bilo tako, sve ono što vodi do pobjede postalo bi legitimno, pa i varanje, pod uvjetom da ne bude-mo raskrinkani.

Zla koja nagrđuju sport – poglavito *doping* – proizlaze upravo iz ove idolatrije pobjede zbog koje natjecatelj gubi sposobnost uravnoteženja mnogih vrijednosti sporta. *Fair play* – korektna igra, vjerodostojna igra – ne razumije samo „poštivanje propisa”, već shvaćanje njihova smisla: upravo se *preko* propisa i *zahvaljujući* propisima otvara prostor igre, u koji slobodno stavljamo na kušnju svoje najbolje sposobnosti. Dobra su pravila preduvjet slobode, jer nam omogućuju da postignemo ono što nam je na srcu.

Kršćani mogu pridonijeti sportu još jednim darom, dopunjujući odgojni potencijal sporta pojmom bratstva: *fair play* nas poučava uzajamnom poštovanju i snošljivošću, dvama temeljnim ciljevima, koji pak ne iscrpljuju sav potencijal ljudske osobe koja je kadra nadvisiti te vrednote, osvjetlivši međuljudske odnose međusobnim poštovanjem i uzajamnom ljubavlju, u logici koja svako ljudsko biće promeće u dar za drugoga. Upravo je doprinos izgradnji sveopćega bratstva, u sportu i preko sporta, zapanjujuće poslanje Sportmeeta, svjetske mreže sportaša koji u svijetu sporta izražavaju duhovnost jedinstva, karizmu Chiare Lubich.

SPORT IN THE LIGHT OF FAITH: INFLUENCE IN THE FIELD OF EDUCATION?

Summary

Inspired by Pope Francis' view that sport is a metaphor for life, the question arises: what are the relations between faith and sport? Are there areas and limitations to this synergy? Sport can be crucial to upbringing, because it enables the one who practices it, especially to the young, but not only to the young, to open up to life, to try to cross the limits, encountering the opponent at the same level, giving more of himself, somehow opening up to transcendence. Sport has the power to teach in positive values; it enriches life. Each of us who play, teach, organize and support sport, can be transformed by sport, and can transform others by sport. But, are there any conditions to make it happen? Are the principles that we are inspired

by necessary? Can faith illuminate sport? What are the reflections in the field of education? These issues can be discussed and witnessed on numerous occasions: sport is 'askesis', ascetic experience, i.e. the activity of body and spirit transformation; sport is 'paideia' or general education; sport is the way of education that is not based on introduction, but on ex-ducere, extraction of what already exists in a person; sport is a competition in which cum-patere means joint search for a goal.

Key words: game, sport, body, values, education